

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. XI-1375
13¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Įstatymo projektas parengtas atsižvelgiant į būtinybę tobulinti atsinaujinančių išteklių elektros energijos gamybos įmokų administravimo ir paskirstymo modelį, užtikrinant didesnę efektyvumą, skaidrumą ir realią naudą vietos gyventojams bei bendruomenėms. Pagrindinis įstatymo projekto tikslas užtikrinti, kad gamybos įmokos lėšos būtų realiai ir tikslingai nukreiptos į tas teritorijas, kuriose yra kuriama energetinė vertė – tai yra į bendruomenes ir gyventojus, gyvenančius šalia atsinaujinančios energetikos objektų.

Būtina koreguoti gamybos įmokos skyrimo proporcijas ir naudojimo tvarką, kad didžiausios lėšų dalys būtų paskirstytos tiems, kurie tiesiogiai patiria elektrinių kaimynystės poveikį – vietos gyventojams ir bendruomenėms. Projektu bus išsprendžiamas fiktyviai įsisteigiančių subjektų klausimas, kurie lėšas gauna ir panaudoja, nors neturi jokio realaus ryšio su elektrinių aplinka ir vietos bendruomenių gyvenimu. Pinigų valdymas turi būti perduotas pačioms bendruomenėms, o ne valstybės institucijai.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorius – Seimo narys Remigijus Žemaitaitis.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu Lietuvos Respublikos Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo numatyta, kad gamybos įmoką moka elektros energijos gamintojai. Šios įmokos yra administruojamos valstybės institucijų – įmokos administratoriumi skiriamas valstybės kontroliuojamas juridinis asmuo, nenurodant konkretaus bendruomeninio ar vietos veikimo pobūdžio. Surinktos lėšos paskirstomos taip: 15 % – gyventojams, gyvenantiems ne didesniu kaip 5 km atstumu nuo elektrinių, 85 % – bendruomeninėms organizacijoms, tačiau nereikalaujama, kad jų veikla būtų geografiškai susijusi su elektrinių aplinka. Įstatyme nėra aiškių kriterijų, kokių pagrindų projektai yra atrenkami, nėra reikalavimo ilgalaikiam turto naudojimui, nėra aiškaus reguliavimo, kaip užtikrinamas lėšų skaidrumas ir ar jie patenka į realias vietos bendruomenes. Projektų vykdytojų atranka grindžiama tik bendraisiais kriterijais, nėra būtinybės gauti elektros energijos gamintojo ar seniūnijos patvirtinimo, taip pat nenustatytas griežtas teritorinis veiklos apribojimas. Dėl šių priežasčių esama sistema leidžia lėšas nukreipti tolimesnėms ar net naujai, tik formaliai įsteigtoms organizacijoms, kurios neturi realaus ryšio su vietos bendruomene, nėra bendruomenės įgalinimo valdyti lėšas ar spręsti dėl jų paskirstymo. Valstybė iš esmės centralizuotai valdo bendruomenėms skirtas lėšas, nesuteikdama joms sprendimų priėmimo teisės.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma:

- Padidinti gamybos įmokos dalį, skiriamą šalia elektrinių gyvenantiems gyventojams – nuo 15 % iki 30 %;
- Įtvirtinti, kad bendruomeninės organizacijos turi veikti arti elektrinių (ne daugiau kaip 5 km atstumu);
- Griežtinti projektų atrankos tvarką, reikalaujant seniūnijos, gamintojo patvirtinimo ir turto naudojimo bent 10 metų;
- Pavesti gamybos įmokos administravimą bendruomenės vienijančioms organizacijoms, o ne valstybės institucijoms.

Laukiami rezultatai:

- Daugiau lėšų – realioms vietos gyventojams ir bendruomenėms;
- Mažiau fiktyvių paramos gavėjų;
- Skaidresnis ir tikslingesnis lėšų naudojimas;
- Stiprinamas bendruomenių savarankiškumas – jos pačios valdys savo pinigus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Įstatymo projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai
Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių verslo sąlygoms ir jo plėtrai nenumatoma.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams
Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios
Priėmus Įstatymo projektą, kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte apibrėžiamos sąvokos derinamos nustatyta tvarka.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo projektui įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija per nustatytą terminą turės paruošti įgyvendinančiuosius teisės aktus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Neprireiks.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Specialistų vertinimų ir išvadų dėl Įstatymo projekto negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“

„gamybos įmoka“, „vietos bendruomenės“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teikia

Seimo nariai